

PROTOCOL PUBLICATIES NEDERLANDSE HBSC-DATA

Doel

Het Nederlandse Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) onderzoek is een onderzoek naar het welbevinden en een groot aantal (gezondheids)gedragingen van scholieren in de leeftijd van 11-16 jaar, in relatie tot hun dagelijkse leefomgeving. Het onderzoek maakt gebruik van aselecte steekproeven, die representatief zijn voor scholieren in de laatste klas van het basisonderwijs en in alle leerjaren van het voortgezet onderwijs. Het onderzoek vindt elke vier jaar plaats onder ongeveer 7000 leerlingen en wordt sinds 2001 uitgevoerd (2001, 2005, 2009, 2013, 2017, 2021, en 2025). Dit publicatieprotocol heeft betrekking op alle data, die voor deze onderzoeken zijn verzameld.

In het HBSC-onderzoek wordt onder andere aandacht besteed aan mentale problemen en levenstevredenheid, middelengebruik, sociale mediagebruik en gamen, seksueel gedrag, bewegen en eetgewoonten. Bovendien bestuderen we de sociale relaties van deze jongeren, thuis, met vrienden en op school. Ook worden diverse achtergrondkenmerken uitgevraagd, zoals geslacht en gender, leeftijd, gezinswelvaart, migratieachtergrond, gezinsstructuur en opleidingsniveau.

Het onderzoek wordt uitgevoerd door het HBSC-Nederland team, dat bestaat uit de Universiteit Utrecht (Interdisciplinaire Sociale Wetenschap, Jeugdstudies) en het Trimbos-instituut. Tot 2024 maakte ook het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) deel uit van HBSC-Nederland team. In dit protocol worden de regels omschreven voor toegang tot de data en het schrijven van publicaties over HBSC data. Deze regels zijn van toepassing op externe onderzoekers, die deze data willen gebruiken in samenwerking met onderzoekers van het HBSC-Nederland team.

Het HBSC-Nederland team juicht samenwerking met externe partijen in het benutten van de dataset voor additionele analyses en rapportages zeer toe. Om te voorkomen dat publicatieplannen overlappen of elkaar doorkruisen en er zorg voor te dragen dat de data op een consistente manier worden gebruikt en gepubliceerd, zullen onderzoekers van het HBSC-team bij deze publicaties betrokken zijn als co-auteur. Uiteraard betekent dat ook dat deze HBSC-onderzoekers voldoen aan de gebruikelijke eisen voor co-auteurschap. Wanneer daar aanleiding toe is, kunnen de syntaxen die gebruikt zijn voor de analyses op worden gevraagd door het HBSC-Nederland team.

1. Overzicht publicaties

1.1 Een overzicht van alle publicaties en publicatieplannen, met betrekking tot rapportages, factsheets, artikelen in tijdschriften en hoofdstukken in boeken, wordt bijgehouden door het HBSC-Nederland team.

1.2. Mutaties met betrekking tot de in punt 1.1. genoemde publicaties en plannen worden - bij voorkeur per e-mail - doorgegeven aan Margreet de Looze. Het is de verantwoordelijkheid van de aanvrager om deze wijzigingen tijdig door te geven.

Het gaat hierbij om:

- De datum waarop en het tijdschrift waarbij het manuscript is ingediend, inclusief eventuele wijzigingen hierin. De datum waarop een rapport wordt gepubliceerd.
- Wijzigingen in auteurs of titel
- Datum acceptatie
- Bij publicatie: volledige referentie
- Terugtrekking (beslissing om niet te publiceren)

2. Publicatieplannen

2.1 Iedereen die van plan is een publicatie (bijvoorbeeld een wetenschappelijk artikel, rapport of factsheet) te gaan schrijven waarin HBSC-data gebruikt worden, is verplicht de titel, vraagstelling, auteurs, (evt) beoogd tijdschrift en de datum van indiening, door te geven. Hiervoor kan het [data application form](#) voor worden gebruikt.

2.2 Publicatieplannen worden besproken in het HBSC-Nederland team, dat maandelijks vergadert. Binnen het HBSC-Nederland team worden voorstellen gecontroleerd op kwaliteit, haalbaarheid, overlap met andere plannen en eventuele gezamenlijke dan wel conflicterende belangen.

2.3 Het HBSC-Nederland team moet toestemming voor uitwerking van de plannen geven. Als er geen sprake is van overlap of conflicterende belangen en het voorstel van voldoende kwaliteit is, kan het voorstel uitgewerkt worden. Het is echter ook mogelijk dat de aanvrager gevraagd wordt de plannen aan te passen of verder uit te werken voordat er toestemming wordt verleend.

2.4 Mochten er onverhoopt conflicten ontstaan die niet door de betrokkenen kunnen worden opgelost, dan beslist de Principal Investigator (Prof. Dr. Gonkeke Stevens) van HBSC Nederland over de verdere voortgang.

2.5 Het indienen van een voorstel is bedoeld voor concrete plannen voor een publicatie waaraan op korte termijn gewerkt gaat worden. Wanneer binnen een half jaar na het indienen van een voorstel geen aantoonbare activiteiten in die richting zijn ontplooid, of wanneer na een jaar nog geen artikel opgestuurd is naar een tijdschrift, kan het onderwerp weer worden vrijgegeven voor andere geïnteresseerden.

2.6 Zonder toestemming van de projectleiding mag niet worden afgeweken van de aanpak zoals die in het publicatieplan wordt beschreven.

2.7 Er kunnen maximaal twee voorstellen tegelijkertijd als eerste auteur worden ingediend. Pas na publicatie van een factsheet of rapport of na de aanbidding van een artikel aan een tijdschrift kan een nieuw voorstel worden ingediend.

2.8 Indien na publicatie een nieuwsbericht wordt geschreven om aandacht te genereren voor de publicatie, wordt dit voorgelegd aan de onderzoekers van het HBSC-Nederland team. Zij lezen mee en kunnen voorstellen tot wijzigingen doen.

3. Auteurschap

3.1 Publicaties houden zich aan de richtlijnen voor auteurschap, zoals deze zijn opgesteld door het International Committee of Medical Journal Editors (bijlage A).

3.2 Het HBSC-onderzoek is een langlopend project waarbij een groot aantal mensen is betrokken. We hanteren de volgende richtlijnen:

- a. Diegene die het artikel 'trekt' en de belangrijkste rol heeft bij het schrijven ervan, is de eerste auteur. Hij/zij is hoofdverantwoordelijk voor de inhoud van het artikel en de voortgang.
- b. De eerste auteur bepaalt wie de co-auteurs zijn en in welke volgorde. Als de eerste auteur een promovendus is, gebeurt dit in overleg met de (co)promotoren.
- c. (Co)promotor(en) die primair verantwoordelijk zijn voor de begeleiding van promovendi, zijn (mede)verantwoordelijk voor "the integrity of the work as a whole, from inception to published article" (zie bijlage B).
- d. Voor andere co-auteurs geldt dat ze een substantiële bijdrage hebben geleverd aan het design van de studie en het schrijven van de paper. Hierbij wordt rekening gehouden met de drie condities van Requirements for Authorship (zie bijlage B); soms is een dankbetuiging meer geëigend dan een co-auteurschap.
- e. Vanwege hun grote rol bij design, gegevensverzameling en -verwerking en de werkzaamheden binnen het internationale onderzoeksnetwerk van HBSC hebben leden van het HBSC-Nederland team het recht om co-auteur te zijn bij artikelen die op de HBSC-dataset worden geschreven. Deze HBSC-onderzoekers voldoen aan de gebruikelijke eisen voor co-auteurschap (zie d).
- f. Alle auteurs krijgen tenminste twee keer voor verzending naar een tijdschrift inzage in het artikel.
- g. Het is de verantwoordelijkheid van de eerste auteur dat de richtlijnen met betrekking tot co-auteurschap worden gevolgd, de steekproef en onderzoeksmethodologie correct worden beschreven en verwezen wordt naar eerdere relevante HBSC-publicaties. Om onzorgvuldigheden hierin te voorkomen moeten Gonneke Stevens/Saskia van Dorsselaer elk manuscript hebben gezien voordat het ter publicatie wordt aangeboden.

4. Datamanagement

4.1 Zodra het publicatieplan is goedgekeurd, worden de benodigde gegevens opgestuurd door Saskia van Dorsselaer. Om inzicht te krijgen in de data kunnen bij Margreet de Looze de vragenlijsten en codeboeken van HBSC worden opgevraagd.

Contact

Prof Dr Gonneke Stevens; Principal Investigator
g.w.j.m.stevens@uu.nl

Drs. Saskia van Dorsselaer, Data-manager HBSC, co- Principal Investigator
sdorsselaer@trimbos.nl

Dr. Margreet de Looze, Lid HBSC-Nederland team
m.e.delooze@uu.nl

BIJLAGE A

Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals

Updated May 2000 (International Committee of Medical Journal Editors (Vancouver))

Authorship

All persons designated as authors should qualify for authorship, and all those who qualify should be listed. Each author should have participated sufficiently in the work to take public responsibility for appropriate portions of the content. One or more authors should take responsibility for the integrity of the work as a whole, from inception to published article.

Authorship credit should be based only on

- 1) substantial contributions to conception and design, or acquisition of data, or analysis and interpretation of data;
- 2) drafting the article or revising it critically for important intellectual content; and
- 3) final approval of the version to be published.

Conditions 1, 2, and 3 must all be met. Acquisition of funding, the collection of data, or general supervision of the research group, by themselves, do not justify authorship. Authors should provide a description of what each contributed, and editors should publish that information. All others who contributed to the work who are not authors should be named in the Acknowledgments, and what they did should be described (see Acknowledgments). Increasingly, authorship of multicenter trials is attributed to a group. All members of the group who are named as authors should fully meet the above criteria for authorship. Group members who do not meet these criteria should be listed, with their permission, in the Acknowledgments or in an appendix (see Acknowledgments). The order of authorship on the byline should be a joint decision of the coauthors. Authors should be prepared to explain the order in which authors are listed.

Acknowledgments

List all contributors who do not meet the criteria for authorship, such as a person who provided purely technical help, writing assistance, or a department chair who provided only general support. Financial and material support should also be acknowledged. Groups of persons who have contributed materially to the paper but whose contributions do not justify authorship may be listed under a heading such as "clinical investigators" or "participating investigators," and their function or contribution should be described. For example, "served as scientific advisors," "critically reviewed the study proposal," "collected data," or "provided and cared for study patients." Because readers may infer their endorsement of the data and conclusions, all persons must have given written permission to be acknowledged.